

דש באוויון ובתרנגולין דרבי יוסי ברבי יהודה מהו. יש לפתש דמיבעיא ליה דשזין צרגליהן ולא צנפיהם לאין יכולין ללוש צנפיהן דאי צכל כמו צעין האיכא או דלמא ידיו ורגליו צעין והא ליכא דלין דשין צנפיהן אי נמי יש לומר דלפילו דשין צנפיהן מיבעיא ליה לדומיא דשור ממש

16 ז"ל רננה. רש"י, ט סנהדרין. טו משפחות פ"ב מ"ח. ד גימטא רש"י צנפיה. ו ב"מ פ"ג וקן. ז בבבא נוסף: בתאנים ענבים הוא דלא אכל וכו'. ו צ"ל, ולא רש"ל, ו דף פח:.

מתני' ואפילו צנפיו.

דלמי דלמינו מוזו ידיו ורגליו: גמ' כי שור דהא אקשת חוסס לנחוס: דש צאוויס. דלין להס ידים להשען וכל משענותם על רגליהן: עד שלא הילכו וכו'. דרכן להטיל ענבים על הגת דזוכין צרגליהם על הגת ועד שלא הילכו צה שמי וערב אין מלאכתן ניכרת ציי חלל צנפנים לפיכך אין שותין יין דהוה ליה עושה צמין זה ואוכל צמין אחר: מתני' אכל מונע הוא עלמו וכו' ואוכל כל אכילתו מהן: וקולן לא אמרו. שיאכל אלא בשעה שהוה עוסק במלאכה ולא שיאכל לו ולומר הרי מנעתי עצמי עד כאן א לא בטלתי לאכול עכשיו אשכ לי ואוכל: אכל מפני השכ אצידה לצעלים. שלא יצטל ממלאכתו ויחלל: אמרו פועלין אוכלין צהליכסן מאומן לאומן. כשגמרו שורה זו והולכין להתחיל בחצירתה וכו'. דהיא שעתא לאו שעת מלאכה היא ניחא ליה לצעל הצית צה: וחמור כשהיא פורקת.

תורה אור השלם

1 את חקתי תשמרו בדמותך לא תרביע בלאים שדך לא תורע בלאים ובגד בלאים שעטנו לא יעלה עליך: ויקרא יט ט

מוסף רש"י

דש באוויון ותרנגולים. שאין להם אלא רגלים, מהו. מי מבעי עלייהו משום לא חמקוס שור, לא, אלא בכל כמו בעיני. טו, והא איכא ט' (טנחודין טו).

מוסף תוספות

א. מה להלן חיה ועוף כיוצא בהן אף הכא נמי כדאי שלהו [שור] שגח ב"ק נד: ו. ויצי"ג. ו. ויא יוסי לא גמר שור שור ותרנגולין אפי' שאר בהמה וחיה נמי לתא משום לא חמקוס. ריע"ג. ג. דלעיל גמר שור שור משבת ומיהו מספקא לן. ריע"ג. ד. מדהוה ליה למכתב לא תרש בחסמיה וכתב שור. מוס' ה"א. ה. ויאצי"ג דילפינן שור שור משבת בעיני דומיא דשור שיעשה בידיו וברגליו. מוס' ה"א. ו. ויש"י עצמו פי' למעלה [פח:] גבי אדם בתלשו מי לא עסקין ששכרו לתת לשאת ענבים וחיביוו בצדן דהויא מלאכתו בתלוש. טעמ"ק גס רש"י. א. וממילא ידעין דבהליכתן מאומן לאומן אפי' דלא עבדי מעשה אכיל כיון דטעמא משום השבת אברה. מוס' ה"א. ו. ויעשה כגון זה אוכל בגפן אחר. מוס' ה"א.

בגמרא מפרש לה: גמ' מהו שאיכל בגפן אחר. שיקוף אשכול גפן יפה וילך למקום שהוא עושה שם ויחלל: ואי אמר. למה לי למיבעי להא פשיטא דלכול דאי אינו אוכל שור צמחוצר דרבינן לעיל: דלכל אינו אכיל הרי מלאכת שור צמחוצר אי אפשר לו לאכול מגפן שהוא עושה צה שהרי קשור למד לפני העגלה והצוורים עושין צגפן שאכל העגלה ונותנים צעגלה: אי משום הא לא ספשו אמר רב שיאש צשרכה. צומורה ארוכה מאלד ומגעת עד לפני השור: דומיא דפאניס וענבים. שעושה בתאנה זו ואוכל בחצרותיה: אמר רב שיאש צריה דרב אידי. ועולם תרוייהו צעין ממין וממנה והאי דליצטריך למיתני תאנים וענבים ודייקת הא תאנים ותאנים אוכל בתאנה המודלת על הגפן או גפן מודלה על תאנה ואשמועינן היה עושה צמין זה לא יאכל צמין אחר ואע"ג דהוי עסוק צשייהם שרי צריך להצגיה ולהפריד הענפים של זה מזה כשהוא חוסך ומיהו לא ממין שאתה נותן הוא הא תאנים ותאנים דומיא דהני כגון המודלת על חצירתה אין צריך להצמין מאחיה מהן יאכל דממין שאתה נותן וממנה שאתה נותן הוא דצנפיהם הוא עסוק: לניול וליטי למקום שהוא עושה ולמה ליה למנוע: משום ציעול מלאכה. ציעול צהליכתו וצחזירתו: אששו וצניו מהו. שלא נשכרו אלא צעל הצית וקא מייתו ליה: סברו. רצנן דצי מדרשא דצעו למיפשט מהא צעין: מהלך. צרכי צעל הצית כגון זה צלכתו מאומן לאומן: כעושה מעשה דמי. ויש לו לאכול ואפילו הכי אי לא דמקון ליה רצנן דניחא ליה לצעל הצית מדאורייתא לא אכיל מפני שהליכתו צורך גפן שהולך אצלה הוא ואכילתו מענבים שקולץ מוה שלא ממנה הוא אלמא עושה צה אין אוכל צה: לאו כעושה מעשה דמי. הלכך צכתך והולך מוה אל זו ואכיל: ומהלך

איילו נאמר יבהמתך לא תרביע הייתי אומר לא יאחזו אדם את הבהמה כדי שיעלה עליה זכר תלמוד לומר בלאים בלאים הוא דאסור הא מין במינו שרי ומין במינו נמי אחיזה אין הכנסה לא מאי אחיזה הכנסה ואמאי קרי ליה אחיזה לישנא מעליא אמר רב אשי הא מילתא בעו מינאי דבי רב נחמיה ריש גלותא מהו להכניס מין ומינו ושאינו מינו לדיד כיון דאיכא מיניה בתר מיניה גריר או דלמא אפילו הכי לא ופשמי להו לאיסורא דלא כהלכתא משום פריצותא דעבדי: מתני' הוה עושה בידיו אבל לא ברגליו ברגליו אבל לא בידיו אפילו בכתיפו הרי זה אוכל ר' יוסי ברבי יהודה אומר עד שיעשה בידיו וברגליו: גמ' מ"ט כ"י תבא בכרם רעך בכל מאי דעבדי: רבי יוסי בר' יהודה אומר עד שיעשה בידיו וברגליו: מ"ט דר' יוסי ברבי יהודה כי שור מה שור עד שיעשה בידיו וברגליו אף פועל עד שיעשה בידיו וברגליו אף פועל עד שיעשה בידיו וברגליו לר' יוסי ברבי יהודה מהו ככל כמו בעינן והא איכא או דלמא בידיו וברגליו בעינן והא איכא תיקו אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוב: פועלים עד שלא הילכו שתי וערב בגת אוכלין ענבים ונותנים ושותין יין: מתני' הוה עושה בתאנים לא יאכל בענבים וענבים לא יאכל בתאנים א"א אבל מונע את עצמו עד שמוגיע למקום יפות ואוכל ויכולן לא אמרו אלא בשעת מלאכה: אבל משום השב אבידה לבעלים אמרו פועלין אוכלין בהליכתן מאומן לאומן ובחזירתן מן הגת ובחמור כשהיא פורקת: גמ' איבעיא להו עושה בגפן זה מהו שיאכל בגפן אחר ממין שאתה נותן לכליו של בעל הבית בעינן והא איכא או דלמא ממה שאתה נותן לכליו של בעל הבית בעינן והא ליכא ואם תמצא לומר עושה בגפן זה אידי בשרכא תא שמע היה עושה בתאנים לא יאכל בענבים הא תאנים ותאנים דומיא דתאנים וענבים אוכל ואי אמרת עושה בגפן זה אינו אוכל בגפן אחר היכי משכחת לה אמר רב שיאש בריה דרב אמי שמוע אבל מונע את עצמו עד שמוגיע למקום היפות ואוכל ואי אמרת עושה בגפן זה אוכל בגפן אחר ניזיל וניתו וניכול התם משום ביטול מלאכה לא קא מיבעיא לן כי קא מבעיא לן היכא דאיכא אשתו ובניו מאי תא שמע וכולם לא אמרו אלא בשעת מלאכה אבל מפני השב אבידה לבעלים אמרו פועלים אוכלים בהליכתן מאומן לאומן ובחזירתן מן הגת סברו מהלך כעושה מעשה דמי ומשום השב אבידה לבעלים לא אכיל אלמא עושה בגפן זה אינו אוכל בגפן אחר ומהלך לאו כעושה מעשה דמי איכא דאמרי סברו מהלך לאו כעושה מעשה דמי והיינו טעמא מדאורייתא לא אכיל משום זה אוכל בגפן אחר לא לעולם אימא לך עושה בגפן אחר לא לעולם אימא לך עושה בגפן זה אינו אוכל בגפן אחר

הכי דמתניתין לא משמע כלל דלא קמי אלא שאוכל משום השבת אצידה אכל אי לאו משום הכי לא היה אוכל אפילו מהלך כעושה מעשה דמי דעושה בגפן זה אינו אוכל בגפן אחר וי"ל דדייק מדלא נקט צמתניתין משום השבת אצידה אמרו הפועלים אוכלים כשמציאים כלים מאומן לאומן דהו עושין מעשה ומינה הוה ידעין דלפילו צעושה מעשה אין אוכלים אלא מפני השבת אצידה אלא ודאי מדנקט צהליכתן מאומן לאומן שאין עושין מעשה משמע דאי הו עבדי מעשה הו אכלי מדאורייתא: אלא

לא יאכל בגפן אחר שור במחוצר היכי אכיל אמר רב שיאש בריה דרב אמי בשרכא תא שמע היה עושה בתאנים לא יאכל בענבים הא תאנים ותאנים דומיא דתאנים וענבים אוכל ואי אמרת עושה בגפן זה אינו אוכל בגפן אחר היכי משכחת לה אמר רב שיאש בריה דרב אמי שמוע אבל מונע את עצמו עד שמוגיע למקום היפות ואוכל ואי אמרת עושה בגפן זה אוכל בגפן אחר ניזיל וניתו וניכול התם משום ביטול מלאכה לא קא מיבעיא לן כי קא מבעיא לן היכא דאיכא אשתו ובניו מאי תא שמע וכולם לא אמרו אלא בשעת מלאכה אבל מפני השב אבידה לבעלים אמרו פועלים אוכלים בהליכתן מאומן לאומן ובחזירתן מן הגת סברו מהלך כעושה מעשה דמי ומשום השב אבידה לבעלים לא אכיל אלמא עושה בגפן זה אינו אוכל בגפן אחר ומהלך לאו כעושה מעשה דמי איכא דאמרי סברו מהלך לאו כעושה מעשה דמי והיינו טעמא מדאורייתא לא אכיל משום זה אוכל בגפן אחר לא לעולם אימא לך עושה בגפן זה אינו אוכל בגפן אחר

אי לאו מפני השבת אצידה לא הוה ליה למיכל: הא עושה מעשה. כגון נשא

ומהלך

עך א מיי פיע מהל' כלאים הלכה צ סנה לזון רפא טור ש"ע י"ד ק"ו סעיף ג: עכ"ב מיי פ"ב מהל' צמיתו הלכה ט סנה עין לא טושי"ע מ"מ פ"ג סעיף א: ג ד ה מיי שם הלכה טושי"ע סעיף א: פ א ד מיי שם הלכה טושי"ע סעיף א: פב ה ט מיי שם הלכה טושי"ע סעיף י: רבינו חננאל

רבינו חננאל מ"ט. כי תבא, ביאה כל הדין. א"י פועלים עד שלא חלבו שתי וערב בגת הטב ועדיין לא התחיל הדין להמשר, אין שותין ממנו, כי עדיין בחוק אוכל הוא ולא משקה. אבל הלכו בו שתי וערב, כליו לא ראוהו של גת ובמשר הדין לברו, נעשה בו תורת אוכל ותורת משקה, ומותר לאכול מן הענבים ולשתות מן היין. מאומן לאומן, משהיה לשורה, והן אציותא, כדורטי בהשחתין (כ"ב יב) תלת אציותא בני תריסר תריסר גופני כדריפק גברא בימא, ופשטין כשרבא, פי' שרכא, ע"ן וחמורת משוכים מכרם זה למקום שהשור שד בו צ' שהם הם (א).

א) והי הוא ממוקן צנפנים. ב) פירוש, דורך צו. ג) פירוש, המורות ענבים הוא עושה מלאכה הם המורות שמים הוא אוכל.

השוכר את הפועלים פרק שביעי בבא מציעא צב.

עין מושפא
גר מצוה

פג א ב מ"י פ"ג מה"ל
שכירות ה"א א סג
לאוין קפד טו"ע ח"מ ס"י
גלה סעף 6:
פד ג ד ה מ"י שם פ"ג
ה"ל יא סג ע"ג א
טו"ע ח"מ ס"י ש"ל סעף
ז:

פד ו ד ט"ז סג ב"מ
פד ה ט י מ"י שם ה"ל
יג יד טו"ע שם
סעף טז:

תורה אור השלם

1 כי תבא בדרך רעך
ואבילת ענבים בנפשך
שבבך ואל בליך לא
תתן: דברים כג

מוסף רש"י

אף פועל אם חסמת.
קצת דמים של לאכול או
במקרה פטור. מלאו ללא
מקום (וע"ל פ"ג).

מוסף תוספות

א. לאשמועין דדוקא
פועל אבל אחריה לא.
ר"ס ב. ו' א"ליו חסמת
בעל לאווי מקרא דא"י
דמשל שמים הוא אוכל
לא זכתה לו תורה יותר על
שכרו. מ"ס ה"ל"ש.
ג. דלהכי קאמר משלו
הוא אוכל. מ"ס ה"ל"ש.
ד. תלמודא דא"י שמו
הוא אוכל. מ"ס ה"ל"ש.
ה. ורחמנא זכי ליה
וטעמא דר' אליעזר חסמת
מקרא. מ"ס ה"ל"ש.
ו. דלא זכתה תורה אלא
כפי מה שהיא יכול
לאכול. מ"ס ה"ל"ש.
ז. אלא שהגדירות מעבב
עליו. מ"ס ה"ל"ש. ח. ה"ה
פועל. מ"ס ה"ל"ש.

אלא אימא עד שתהא פורקת. דסד"א שאינה אוכלת אלא
כשהיא רואה הגפן בפניה אצל כשאינה רואה שהגפן עליה
או צעגלה אינה אוכלת וע"ג דטעמא דחסימה לאו משום דחזיא
ומלעטרת ה"א קמ"ל דלא קאי אמפני השגת הצידה דמן הדין
אוכלת אלא מילתא בלפי נפשיה הוא:

איבעית אימא דרב איבא

בינייהו. דמ"ק שמוכר
פועל^א לית ליה דרב וע"ג דלסיני בן
יהודה איירי צעושין צעושין צעושין מ"מ
לא מיקרו פועלים כיון שלא מדעת
בעל הבית עושין: **א"י אמרת משל**
הוא אוכל^ב יחיבין דהו. דמטעה
ששכרו הו כאלו התנה עמו ואי
משל שמים הוא אוכל לא יבצין להו
[ב] שלא זכה לו הכתוב אלא מה שהוא
לועס ואוכל ואין לו כל ליתן (יכולס):

בן נמצא בספרים ישנים וכן נראה

בגרוס דא בבנפיש קמפלא. ואי

לאו כנפיש הו מדרו כ"ע דלכול

יותר מכדי שכרו דחמנא זכה ליה

ולא גרסי דכולי עלמא משלו הוא

אוכל דהא כ"ש דאי משל שמים הוא

אוכל דהו חילי יתר מכדי שכרו

אי לא כנפיש^ב ויש לישב הגירסא^א

משום דמעיקרא הוה צעי למיפשט

מת"ק דמשל שמים הוא אוכל ודחה

לו ד וחזרו ופושט מדברי חכמים דבברי

משל שמים כו' וא"כ ת"ק נמי סבר

הכי דצין מת"ק לחכמים ליכא אלא הו

דחמנא לעיל והדוחה אומר לעולם

אימא לך משלו הוא אוכל כמו שדחיתי

לך למעלה^ו: **וא"י אמרת משלו הוא**

אוכל אמאי אין שומעין לו. וא"ת

דמאי פריך הו כיון דהוה אינו יכול

לאכול הוה ליה כחולה שאינו יכול

לימת להס^ו וי"ל דלא דמי לחולה דחולה

אינו תאז לפירות שלפניו ולהכי לא

זכי ליה רחמנא אצל נזיר דתאז^ז זכי

ליה כשאר פועל וא"ת אלא מאי

משל שמים הוא אוכל א"כ אמאי

נקט נזיר^ח וי"ל דלורחא דמילתא נקט

שהגזיר רגיל לומר כך לפי שאינו

אוכל: **השוכר את הפועל**

לקצות לו ב'. מימא דאס היה רואה

לאכול כך צלא קליה היתה נגמרה

מלאכתו ולא היה צכלל דייש וצפיל

שחושב הו צכלל דייש וי"ל דהכא

מייירי צמקוס שנהג הוא לקצות

תאניס דהשתא צלא מחשבה אלא

צסתמא הו דבר שלא נגמרה מלאכתו

למעשר ועוד דין הוא שאלכל פועל

ע"י מחשבתו כיון דעל ידי מחשבה

זאת חשיב לא נגמרה מלאכתו לענין

שאוכל ופטור:

על

קמיפלגי דמר סבר משלו הוא אוכל לא דכולי

עלמא משלו הוא אוכל והכא בבנפיש קמיפלגי מר סבר

שמוסר נפשו עליו ומר סבר כנפיש^א מה נפשך אם חסמת פטור אף פועל אם

חסמת פטור תא שמע נזיר שאמר תנו^ב (לאשתו ובניו) אין שומעין לו ואי

אמרת משלו הוא אוכל אמאי אין שומעין לו התם^ב משום לך לך אמרין

נזירא סחור סחור לכרמא לא תקרב תא שמע פועל שאמר תנו לאשתי ובני

אין שומעין לו ואי אמרת משלו הוא אוכל אמאי אין שומעין לו והתניא פועל^ב מידי

גבי הדדי תניין תא שמע מנין לפועל שאמר תנו לאשתי ובני שאין שומעין לו שנאמר ואל כל"ך לא תתן

וכי תימא הכי נזיר אי הכי משום אל כל"ך לא תתן משום לך לך אמרין נזירא הוא אין הכי

נזיר ואיירי דקתני לה בלשון פועל קא נסיב לה קרא דפועל תא שמע^ב השוכר את הפועל לקצות בתאנים

הרי

ומהך כעושה מעשה דמי. ואפ"ה אי לאו משום השגת הצידה
לא אכיל: כשהיא פורקת מהיין אכלה. כל משאה פורקין צבת
אחת והולכין: עד שפאה פורקת. בהליכתה אוכלת ממשאיו פועל
גבה: **מתנא^א ואפי' דינר. ואפי' היא שוה דינר: לא יאכל פועל**
יותר על שכרו. וילף מנפישך^ב

צשכירותו שמוסר נפשו עליו לעלות

צחילן או צמקוס סנה: ויהא סוסס

אם הפתח בפניו. שימנעו לשוכרו

למלאכתו^ב (ג) ג' אכל מלמדיו. אומרין

לו דרך ענה הונגת: לא שכרו אלא

לנזור אשכול אחד. אוכלו לאותו

אשכול^ב: ס"ק אים ליה דרב אסי.

וה"ק פועל אוכל קישות שהיא צדה

ואין עוד ואפי' היא שוה דינר ואתא

רבי אלעזר למימר צין שהיא צדה

צין ששכרו ליה ולחצונותיה אם שוה

יותר על שכרו לא יאכלנה ואתו רבנן

צתראי למימר יותר על שכרו מותר

הוא לאכול אם שכיר יוס הוא אכל

שכרו להקישות צדה לית להו דרב

אפי' אפי' לא צנא. שכרו לכל היום

מותר לאכול לאשכול ראשון שצנא:

משום דליכא למיסב לכליו של צעל

הצית. דמימא ליה הצ צדיקא והדר

אכיל דאי יהיב צו לא אכיל והמורה

התירה לאכול: אכל הכא דליכא

לקיומו לצבוף. אימא לא זיכתה לו

תורה אלא א"כ נתן: מגינת ספרים.

נגילה טמונה לפי שאסור לכתוב

הלכות וכשהיה שומע דבר חידוש

ויכא לשוכמו היה כותבו ומסתיר מן

העין: צביאס דל אדם. ואפי' אינו

שכירו: ס"ק אן ליה דאיסי. דהא

אוכל פועל קתני ורבנן צתראי אית

לכו דאיסי וה"ק וחסמים ממירין

לאכול יותר על שכרו דהא לאו שכיר

נמי אכיל: משלו הוא אוכל. תוספת

שכר הוא שהסופיה לו מורה: או

משל שמים. צמתנת גמילות חסדים

כשאר מתנות עניים: סגו. אכילתי

לאשתי וצני: יהצין להו. כי היכי

צדידו לימת שכרו לכל מי שיראה:

לדידיה וזי ליה רחמנא. צלדקה וכל

ומן דלא מטא לדידיה לא זכי ליה

לדידה לאשמו וצניו: אכל צווא.

צמיה. וזי תוספת מרובה על העיקר:

דמר סבר משלו הוא אוכל. והלךך

לא יאכל יותר על שכרו דאין תוספת

מרובה על העיקר: ומר סבר משל

שמים הוא אוכל. וזכי ליה רחמנא:

ואכלנס כנפישך. צדבר שאתה מוסר

נפשו עליו לעלות צצבס ועלות צחילן

דמוסר נפשו למיתה והיינו^א שכיר: נזיר.

ששקור צעצבים: משום לך לך אמרין

נזירא סחור סחור לכרמא לא סקרב

כלומר קנסא הוא דקנסוהו שימנע

עלמו מלהשכיר לעצבים: קא נסיב

לה. גמרא קרא דפועל ולעולם^ב רבנן

היא וקרא אסתמא צעלמא:

לקצות. לייצבן צצדה לעשות קציעות:

הרי

א) תוספת פ"ה ה"ג,
ב) בבתי א' איתא,
דאיסי, א) לעיל פ"ג,
ד) [לשמועין], ס) [צבת
יג. וצ"ל, א) [לעיל לר.
וש"ן], א) משכרות פ"ב
[מ"ן], ס) [דברים כג],
ט) תיבת גמי ש"ך
לדיבור הבא, א) הוא
המשך הדיבור ולא דיבור
חדש. רש"י, א) הוא
המשך הדיבור ולא דיבור
חדש. רש"י, א) ז"ל
שכרו, ס) ז"ל מדרבנן,
א) קמ"ל, א) קמ"ל
ולא קאי לז"ל. ר"מ וז"ה
צדפורה, א) [ז"ל לז"ל].

הגהות הב"ח

ג) קמיה דרב סהא
אמר לי דלמא צעושין
בסעודתו דעבדו ואכלו
ורב אפי"ה נפח:

הגהות הגר"א

[א] רש"י ד"ה ת"ק ל"ל
כו'. י"ב אכל הא"ש
מפניו להיך וכשיתנו
שפקס צוללו צממס
וכי"ד היר"ף וצממס
ששקמטו לני ממי דרב
אפי: [ב] תוס' ד"ה אי.
שלא זכה כו'. י"ב דלא
כרשי ד"ה לדידיה. טו'.

ריבנו חננאל

ת"ק אית ליה דר' אבי. אבל
חכמי נזיר דמירין יותר
משכרו, אבל הכל לא.
אב"א איבא בינייהו דרב,
דאמי מצאיתא מצלת סתרים
כי ר' חייא וכתוב בה איסי
בן יהודה אומר וכו',
כביאת כל אדם הכתוב
מדרב, ואוקימנא בפועלי
העושר בסעודתו. ת"ק
דתי פועל סחם, איבא
למימר דאית ליה הא
דאיסי בן יהודה, ופועלין
בסעודתו נמי מיקרו. אבל
חכמים דבהרי"ה נזיר דאבי
פועל יתר משכרו, ה"מ
פועל בשכר, אבל פועל
בלא שכר לא.

צב:

השוכר את הפועלים פרק שביעי בבא מציעא

פז א ב מ"י פ"ה מה'ג'
מעשר ה' ט סמג
עשין קלה טו"ע י"ד ס"י
שלא ספק ק'
פז ג מ"י פ"ב מה'ג'
שכירות הלכה ו:
פז ד ה מ"י ט"ז ה' ו'
סמג עשין לא טו"ע
ח"מ ס"י של ספק ה':
צ ו מ"י פ"ג מהלכות
מעשר ה' י סמג
עשין קלה טו"ע י"ד ס"י
שלא ספק פו:

על מנת שיאכל בני בשכרי. פי' צקונט' שיאכל בנו עם האב בשכר פעולת האב וקשה דמאי פריך? בנו אמאי חייב הא ודאי מקח גמור הוא ומאי קאמר נמי דמיחוי כמקח אלא נראה בשכרו היינו תמחיו¹ ואיצטרך להתנות² שיאכל הבן כמו שיראה אפילו יאכל יומר מן האב והא דפריך ואי אמרת משלו הוא אוכל אמאי חייב היינו אמאי חייב בכל מה שיאכל דהא לא הוה לו לחייבו אלא צמיה שאוכל יומר מן האב:

הבי גרסינן בספריים שאנו אלא אי אמרת משל שמים הוא אובא³ אמאי פודה ומאכילין איסורא לא ובי ציה בוי. אכל אי משלו הוא אוכל אחי שפיר שהרי הוא כאילו התנה עמו מעיקרא⁴ דכפרישית לטעיל ומשני משום דמיחוי כמקח טעות ור"ח פי' אמאי פודה ומאכילין יאכלו בלא פדייה כיון דמשל שמים אוכל ומשני איסורא לא ובי ציה רחמנא⁵ ולגירסא זו קשה דאכתי הוה ליה למיפדך אמאי אוכלין כלל דהכי פריך בסמגין גבי נתפרסו עגוליו והוה ליה לטעמי משום דמיחוי כמקח טעות דמשני בסמוך: **א"ה גרורים נמי.** א"כ צ"ע צמעה להן מוונות ומשל שמים הוא אוכל אחי שפיר דקוץ גדולים דכיון דון אותם משל בלב שלם אלא אי אמרת צשאין מעלה להן מוונות אמאי קוץ לגדולים דאין מתרצין בלב שלם כיון שאינו זן אותם אלא מיראה הן עושין ואלוסיס הן ומשני גדולים אפילו בשאין זן מחלי בלב שלם: **מאי אאי ואידי במעלה דהן מוונות.** א"ע"ג דספיר אוקי כבר מתני צאין מעלה להן מוונות השתא דאייתי צרייתא דצריכיס לאוקמה צמעלה להן מוונות צצירה ליה לאוקמה מתני דוניהל דצרייתא: **במאי אוקימתא צצרייתא במעלה דהן מוונות קטנים נמי ניקויין.** מהדר נמי אמאי דמוקי מעיקרא אידי ואידי צמעלה כו' דצין מעיקרא וצין השתא מוקמת צצרייתא צמעלה להן מוונות: **לא ובי ציה רחמנא.** לאו דוקא נקט רחמנא דמדרצנן הוה מציאת קטן ושכרו לאציו אלא כלומר לא וכו' ליה רצנן וריצין גריס לא וכו' ליה רצנן אי נמי נקט רחמנא משום דתו דמן המורה מעשה ידיה שלו וצעה לא וכו' ליה רחמנא:

דכותמיה

ארי זה אוכל ופטור. דכיון דעומדות לקיות לא נגמרה מלאכתן: **אני וצני.** שאינו נשכר לצעל הבית: או ע"מ שיאכל בני בשכרי. שקללת לי: הוא אוכל ופטור. שהמורה וצמיה לו כלקט שכחה ופאה שפטורין מן המעשר: **וצנו אוכל וחיוב.** צמיער דהוה ליה כלוקח מקח שלם נגמרה מלאכתן: **ואי אמרת משלו הוא אוכל ושכרו הוא ואפילו הכי פטריה רחמנא מנכפשיה⁶ דדרשינן ליה⁷ מה נפשך אוכל ופטור אף פועל אוכל ופטור: צנו אמאי חייב.** הא בשכר אציו הוא אוכל כאציו: **משום דמיחוי כי מקח.** הואיל ואמני. אכל אכילה דידה דאציו צמנאי א"ע"ג דבשכר הוא לא דמיחוי למקח: **הרי אלו לא יאכלו.** דבעי חומיה דגמר קודש קודש ממעשר וצמחילה על מנת כן נשכרו לו: **ואם לא הויעין.** מתחילה לעשות עמו צנטע רבעי פודה ומאכילין: **כמקח טעות.** ואילמלי הויעין לא היו נשכרים לו: **נתפרסו עגוליו.** קציעות שרסן צעיוגולין ונגמרה מלאכתן למעשר ונפלו ונתפרסו וצריך לחזור ולדרסן: **הרי אלו לא יאכלו.** דאין פועל אוכל צצבר צנגמרה מלאכתו למעשר צצמחיה לעיל (דף פטו.) ילא הצדול צצמחיה וכו': **נתפתחו חביותיו.** שניטלו מגופותיהם ושכרו לקותמן: **הרי אלו לא יאכלו.** דנגמרה מלאכתן למעשר: **ואם לא הויעין.** לקמן פריך גבי חביות מאי אודעיניהו בעי: **נשלמה נתפרסו עגוליו איכא מקח טעות.** צצשאוומר להן תחילה השתכרו לי לדרוס צעיוגולין צצורים היו שו מצלת דריסתן ועדיין לא נגמרה מלאכתן: **מידע ידעי דאיצטיל למעשר.** דמשידד לצור הו' זון למעשר: **שנפתחו חביותיו וכו'.** צצשפכו לצור וצצורין היו שלא הוילאוהו משם משירד מן הגת למוכו: **והסניא יין משירד לצור.** הו' גמרו למעשר והרי ירד: **משיקפה.** משיקפאו החרלנים על פי הצור צצמתחיל להיות מוסס ומוטלין הוגין ומשליכן: **דאמרו ליה לא הוינא ידעין.** דמקפי: **איציעי לנו לאסוקי כו'.** משאמרתי לכם שאני שוכר אחסכ למשכו מן הצור וכיון דלא אסוק אצעמייכו צצור וקצול: **הוה דגיד.** המושכו מן הצור: **משישלה צצביות.** משנתן צצביות והוא מוסס ורמיחמו עולה ומקצת שמרין קופאין למעלה וקודס שיגופו אותן חביות שולין אותן רמיחמו ומשליכן: **דמשלן.** כצר ניטולו רמיחמוי ממנו לחוף: **דשריק.** הסותמו צצנגופות: **קוץ.** ליטול מעות ולא יאכל: **על ידי עלמו.** צצציל עלמו: **מפני שיש בהן דעת.** וידעי וקא מחלי: **צמעלה להן מוונות.** ושכר פעולתן שלו: **אי אמרת משל שמים הוא אוכל משום הכי**

ארי זה אוכל ופטור. דכיון דעומדות לקיות לא נגמרה מלאכתן: **אני וצני.** שאינו נשכר לצעל הבית: או ע"מ שיאכל בני בשכרי. שקללת לי: הוא אוכל ופטור. שהמורה וצמיה לו כלקט שכחה ופאה שפטורין מן המעשר: **וצנו אוכל וחיוב.** צמיער דהוה ליה כלוקח מקח שלם נגמרה מלאכתן: **ואי אמרת משלו הוא אוכל ושכרו הוא ואפילו הכי פטריה רחמנא מנכפשיה⁶ דדרשינן ליה⁷ מה נפשך אוכל ופטור אף פועל אוכל ופטור: צנו אמאי חייב.** הא בשכר אציו הוא אוכל כאציו: **משום דמיחוי כי מקח.** הואיל ואמני. אכל אכילה דידה דאציו צמנאי א"ע"ג דבשכר הוא לא דמיחוי למקח: **הרי אלו לא יאכלו.** דבעי חומיה דגמר קודש קודש ממעשר וצמחילה על מנת כן נשכרו לו: **ואם לא הויעין.** מתחילה לעשות עמו צנטע רבעי פודה ומאכילין: **כמקח טעות.** ואילמלי הויעין לא היו נשכרים לו: **נתפרסו עגוליו.** קציעות שרסן צעיוגולין ונגמרה מלאכתן למעשר ונפלו ונתפרסו וצריך לחזור ולדרסן: **הרי אלו לא יאכלו.** דאין פועל אוכל צצבר צנגמרה מלאכתו למעשר צצמחיה לעיל (דף פטו.) ילא הצדול צצמחיה וכו': **נתפתחו חביותיו.** שניטלו מגופותיהם ושכרו לקותמן: **הרי אלו לא יאכלו.** דנגמרה מלאכתן למעשר: **ואם לא הויעין.** לקמן פריך גבי חביות מאי אודעיניהו בעי: **נשלמה נתפרסו עגוליו איכא מקח טעות.** צצשאוומר להן תחילה השתכרו לי לדרוס צעיוגולין צצורים היו שו מצלת דריסתן ועדיין לא נגמרה מלאכתן: **מידע ידעי דאיצטיל למעשר.** דמשידד לצור הו' זון למעשר: **שנפתחו חביותיו וכו'.** צצשפכו לצור וצצורין היו שלא הוילאוהו משם משירד מן הגת למוכו: **והסניא יין משירד לצור.** הו' גמרו למעשר והרי ירד: **משיקפה.** משיקפאו החרלנים על פי הצור צצמתחיל להיות מוסס ומוטלין הוגין ומשליכן: **דאמרו ליה לא הוינא ידעין.** דמקפי: **איציעי לנו לאסוקי כו'.** משאמרתי לכם שאני שוכר אחסכ למשכו מן הצור וכיון דלא אסוק אצעמייכו צצור וקצול: **הוה דגיד.** המושכו מן הצור: **משישלה צצביות.** משנתן צצביות והוא מוסס ורמיחמו עולה ומקצת שמרין קופאין למעלה וקודס שיגופו אותן חביות שולין אותן רמיחמו ומשליכן: **דמשלן.** כצר ניטולו רמיחמוי ממנו לחוף: **דשריק.** הסותמו צצנגופות: **קוץ.** ליטול מעות ולא יאכל: **על ידי עלמו.** צצציל עלמו: **מפני שיש בהן דעת.** וידעי וקא מחלי: **צמעלה להן מוונות.** ושכר פעולתן שלו: **אי אמרת משל שמים הוא אוכל משום הכי**

אינו קוץ. ע"י עבדיו הקטנים דאין לפועל קטן זכות אלא כשנותן לתוך פיו: **אלא אי אמרת משלו הוא אוכל.** דמוספת שכר הוא: **אמאי אינו קוץ.** כי היכי דאגרייהו דידה אכילתן נמי דידה: **שאין מעלה להן מוונות.** ואף שכרן אינו שלו. וקא סלקא דעתך אין הרב יכול לומר לצעד עשה עמי ואני זקן ופלוגמא היא צצמסכת גיטין (דף ק"ג.) וצעהתמו משום לאו דחסימיה שאפילו הוא עצמו דש צה דשה שלו אינו רשאי לתסמה: **והסני ר' אושעיא קוץ אדם על ידי עלמו ועל ידי אשמו אכל לא על ידי צצמסמו.** משום חסימה: **וקוץ על ידי בניו הגדולים.** אכל לא הקטנים: **וקוץ על ידי שפחה ועבדו וכו'.** קשיא עבדים קטנים אצבדים קטנים דמתני: **אידי ואידי מתני וצרייתא:** **דמר סבר.** תנא דמתניתין: **משל שמים הוא אוכל.** הלכך לית להו למרייהו וצביה צצאכילתן דאפילו שלהן אינה עד שיתנה לפיהן: **אי הכי.** צנו וצמו נמי נקוץ להו: **במאי אוקימתא וכו'.** ולעולם משלו הוא אוכל ומשום דאציו מעלה קאמר לא יקוץ: **הניחא**

16 [לקמן ג.], 17 [שם], 18 [שם], 19 [שם], 20 [שם], 21 [שם], 22 [שם], 23 [שם], 24 [שם], 25 [שם], 26 [שם], 27 [שם], 28 [שם], 29 [שם], 30 [שם], 31 [שם], 32 [שם], 33 [שם], 34 [שם], 35 [שם], 36 [שם], 37 [שם], 38 [שם], 39 [שם], 40 [שם], 41 [שם], 42 [שם], 43 [שם], 44 [שם], 45 [שם], 46 [שם], 47 [שם], 48 [שם], 49 [שם], 50 [שם], 51 [שם], 52 [שם], 53 [שם], 54 [שם], 55 [שם], 56 [שם], 57 [שם], 58 [שם], 59 [שם], 60 [שם], 61 [שם], 62 [שם], 63 [שם], 64 [שם], 65 [שם], 66 [שם], 67 [שם], 68 [שם], 69 [שם], 70 [שם], 71 [שם], 72 [שם], 73 [שם], 74 [שם], 75 [שם], 76 [שם], 77 [שם], 78 [שם], 79 [שם], 80 [שם], 81 [שם], 82 [שם], 83 [שם], 84 [שם], 85 [שם], 86 [שם], 87 [שם], 88 [שם], 89 [שם], 90 [שם], 91 [שם], 92 [שם], 93 [שם], 94 [שם], 95 [שם], 96 [שם], 97 [שם], 98 [שם], 99 [שם], 100 [שם].

מוסף רש"י

משיקפה. הו' נגמרה מלאכה לעיני מעשר לאסר בו שמיית ארעי. משיקפה לשון קץ כמו קפא מהומא דתמכת מוסה (גג) שאין התלנים עין הן כשהוא נח צצור (ע"י ו.ו.) דבדי ד' הורשיעא צצמנאי דני ר' הושעא (סו).
אמאי פודה ומאכילין יאכלו בלא פדייה. ומשני איסורא לא וכו' ליה רחמנא.

רבינו הנגאל

אמאי פודה ומאכילין יאכלו בלא פדייה. ומשני איסורא לא וכו' ליה רחמנא.

מוסף תוספות

א. ואי אמרת משלו הוא אוכל. מוס' ה"א"ש.
ב. כלומר מה שנתנה לי חורה שאוכל בשכרי יאכל בני חתני. מוס' ה"א"ש.
ג. דאצ"ג דמשלו הוא אוכל צריך להתנות. מוס' ה"א"ש.
ד. ליתן לו. מוס' ה"א"ש.
ה. ולא גריס משום דמיחוי כמקח טעות. מוס' ה"א"ש.
ו. נמי דרבינו צצמחיה על פי הצור צצמתחיל להיות מוסס ומוטלין הוגין ומשליכן: דאמרו ליה לא הוינא ידעין. דמקפי: איציעי לנו לאסוקי כו'. משאמרתי לכם שאני שוכר אחסכ למשכו מן הצור וכיון דלא אסוק אצעמייכו צצור וקצול: הוה דגיד. המושכו מן הצור: משישלה צצביות. משנתן צצביות והוא מוסס ורמיחמו עולה ומקצת שמרין קופאין למעלה וקודס שיגופו אותן חביות שולין אותן רמיחמו ומשליכן: דמשלן. כצר ניטולו רמיחמוי ממנו לחוף: דשריק. הסותמו צצנגופות: קוץ. ליטול מעות ולא יאכל: על ידי עלמו. צצציל עלמו: מפני שיש בהן דעת. וידעי וקא מחלי: צמעלה להן מוונות. ושכר פעולתן שלו: אי אמרת משל שמים הוא אוכל משום הכי

